Approach to Kidney Donation

Q Is it a requirement, an appropriate practice, or an improperly exaggerated act of *chesed* to donate a kidney to someone with whom the only connection is that you both are Jews?

1. שו"ת רדב"ז חלק ג סי' תרכז (אלף נב)

שאלת ... אם אמר השלטון לישראל: הנח לי לקציץ אבר אחד שאינך מת ממנו, או אמית ישראל חבירך. יש אומרים שחייב להניח לקציץ האבר הואיל ואינו מת ...

תשובה ... מה לסכנת אבר דשבת שכן אונס דאתי משמיא, ולפיכך אין סכנת אבר דוחה שבת, אבל שיביא הוא האונס עליו מפני חבירו, לא שמענו. ותו דילמא על ידי התיכת אבר, אף על פי שאין הנשמה תלויה בו, שמא יצא ממנו דם הרבה וימות, ומאי חזית דדם חבירו סומק טפי ... אף על גב דחייב להצילו בממונו, אבל לא בסכנת איבריו. ... תדע דסכנת אבר חמירא, דהא התירו לחלל עליה את השבת בכל מלאכות שהם מדבריהם אפילו על ידי ישראל. ותו דכתיב "דרכיה דרכי נועם", וצריך שמשפטי תורתינו יהיו מסכימים אל השכל והסברא, ואיך יעלה על דעתנו שיניח אדם לסמא את עינו או לחתוך את ידו או רגלו כדי שלא ימיתו את חבירו. הלכך איני רואה טעם לדין זה, אלא מדת חסידות, ואשרי חלקו מי שיוכל לעמוד בזה. ואם יש ספק סכנת נפשות, הרי זה חסיד שוטה, דספיקא דידיה עדיף מוודאי דחבריה.

2. שולחן ערוך חושן משפט סי' תכו סע' א

הרואה את חבירו טובע בים, או לסטים באין עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להציל, ולא הציל ... וכיוצא בדברים אלו, **עובר על לא תעמוד על דם רעך**.

סמ"ע שם ס"ק ב

עובר על לא תעמוד כו'. ובהגהות מיימוניות כתבו דבירושלמי מסיק דצריך אפילו להכנים עצמו בספק סכנה עבור זה, והביאו הבית יוסף [סעיף ב'], וכתב זה לשונו: ונראה שהטעם הוא מפני שהלה ודאי והוא ספק, עד כאן לשונו. גם זה השמיטו המחבר ומור"ם ז"ל, ובזה יש לומר: כיון שהפוסקים, הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו בפסקיהן, משום הכי השמיטוהו גם כן:

3. ציץ אליעזר ח"ט סי' מה

וכפי שאמרו לי הרופאים ... הוצאת כליה וכדומה מהאברים הפנימיים מאדם, אף על פי שהוא בריא, כרוך בסתמא בספק סכנה. ועל כן אין להתנדב על כך בסתמא ואין לרופא לבצע זאת, אלא אם כן סגל חבורה של רופאים מומחים יחליטו אחרי עיון מדוקדק שהדבר לא כרוך בספק סכנת נפש למנדב, וכולי האי ואולי

4. שו"ת רדב"ז חלק ה ללשונות הרמב"ם סי' ריח

והוי יודע שיש בכלל לאו זה שלא יעמוד על הפסד ממון חבירו אלא שאינו חייב להכנים עצמו לספק סכנה בשביל ממונו, אבל להציל נפש חבירו או שלא יבא על הערוה, אפילו במקום דאיכא ספק סכנה חייב להציל, והכי איתא בירושלמי. ומכל מקום אם הספק נוטה אל הודאי, אינו חייב למסור עצמו להציל את חבירו ואפילו בספק מוכרע, אינו חייב למסור נפשו, דמאי חזית דדמא דידך סומק טפי, דילמא דמא דידיה סומק טפי! אבל אם הספק אינו מוכרע אלא נוטה אל ההצלה והוא לא יסתכן ולא הציל, עבר על "לא תעמוד על דם רעך".

5. חוות בנימין סי' קט

אולם מן הרדב"ז שם נראה כי אין חיוב לתרום מגופו הוא, אבר או רקמה דוגמת כליה וכיוצא בזה, שאינו עומד להתחדש בגוף התורם, ואף על פי שהסיכון הוא, כאמור, לא רב. אם כי "מדת חסידות" יש גם בזה כדי להציל חבירו ממות "ואשרי מי שיכול לעמוד בזה".

6. שולחן ערוך אורח חיים סי' שכט סע' ו

עכו"ם שצרו על עיירות ישראל, אם באו על עסקי ממון, אין מחללין עליהם את השבת; באו על עסקי נפשות, ואפילו סתם, יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללין עליהם את השבת; ובעיר הסמוכה לספר, אפילו לא באו אלא על עסקי תבן וקש, מחללין עליהם את השבת. הגה: ואפילו לא באו עדיין אלא רוצים לבא.